

ГЕО КОЛЯДА

Бібліографічний опис цього видання вміщено в „Літописі Українського Друку“, „Картковому репертуарі“ та інших покажчиках Української Книжкової Палати

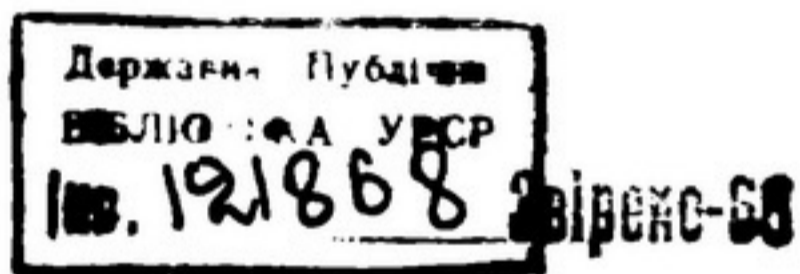
ГЕО
КОЛЯДА

АРСЕНАЛ
СИЛ

РОМАН
НОВОЇ
КОНСТРУКЦІЇ

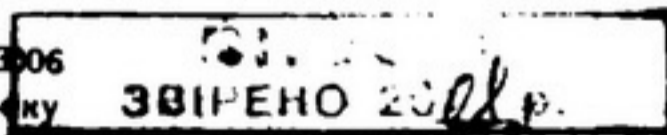
КООПЕРАТИВНЕ
ВИДАВНИЦТВО
СЕМАФОР У МАЙБУТНЄ
ХАРКІВ
1 9 2 9

Першадрукарня Державного
Видавництва України імені
Г. І. Петровського. Харків

Обкладинка Г. Фішер
Фото Дана Сотника

Укрголовліт 3006
14 XII 1928 року
Замовл. № 391
Тираж 2000

50 кілометрів од Харкова, в садках і гаях — місто Валки. Коли від станції Ковиги наближатися до Валок, то перво - на - перво впаде на очі Рогозівська гора з цвинтарем і старовинною дзвіницею, а далі влоговина, обрамована фруктовими деревами у стилі старої України з вишняками. Головний фрукт тут — сливи. Недаремно в старому гербові цього міста було намальовано дві сливи з блакитними відтинками — репухи. Валки мають три, так би мовити, райони. Це: Рогозівка, Мушурівка й Посуньки. На самому краю біля Ковигівського шляху стоїть хата напівсхилена од старечих літ, із стріхою, що як війне гуррикан або вітер великий, то й висмикне один чи два снопи соломи.

У цій хаті жив Данько. Тут коло ганку грівся його Букет, потягаючись голічерева на землі, лапами до сонця.

Про утворення цього міста малий Данько чув таку легенду: . . . За далеких часів із невідомих країн прийшли два брати — Рогіз і Мушур. Рогіз оселився на тій горі, що тепер зветься Рогозівкою, а Мушур оселився на другому боці річки — на Мушурівці. Жили вони довгий час спокійно, мали великі достатки і від їх пішло покоління за поколіннями, що утворювали вже справжні великі селища. Потім стали набігати на них вороги, татари, — їхні маєтки плюндрувати, жінок та вродливих дівчат у полон брати . . .

Тоді Рогози й Мушури рішили одностайно стояти, свої маєтки від татар захищати і, посунулись вони на те місце, що зветься Посуньками. Ось звідки пішла назва Посунька. А так, як вони окопались ще валами, то й назва міста звідси пішла Валки.

Це було за тих часів, коли двадцятилітні парубійки ходили без штанів. От такий чабан парубійко блукав у одній полотняній сорочці до колін, а коли потрібно було його одружити, бучне весілля справити, то батько натягав на нього штани, закликавав сватів, що з хлібом та сіллю йшли до дівчини свататись.

В ті часи дівчата вискакували на вигін, злізали на вітряки, розпростували руки й гукали на хлопців, щоб вони йшли на вулицю.

Місяць тоді в образі стертого мідяного шага спокійно дивився на степ, на вітряки, що поволі, задумливо перекочували крила. А річки у Валках були повноводі й заливали великі луки. Воли спинялись коло берега, здивовано дивились у каламутну воду. Сичі кричали на деревах, вили вовки-сіроманці та лиси. Сонце спинялось над цією країною й чвиркало розтопленим золотом.

Земля ж у Валках вся у горбах і ярах. Неначе хвилі—то горбовина, то долина. І часто Данько знаходив у землі поржавілі мечі, старовинні гроші або уламки від ядра. Все це свідчить, що тут були баталії, що тут жорстоко й сміливо захищали свою країну або наступали на ворогів—татар чи турків або на інших, нам не відомих.

Багацько курганів розсипано по Валківській окрузі і в них поховано славетних ватажків. Цих курганів не діткнулася ще рука дослідника, й історія України не знає всіх таємниць, що чекають на своє освітлення.

У Валках, край міста, на торушках, в родині шевців, без батька, що від поганого життя та горілки завчасно помер, — ріс малий Данько...

Він бачив поле, кусав сонце
і босий бігав по стерні.
Узимку крізь мале віконце
дививсь на двір, бо без чобіт.

Мороз гаптує скло химерно
і креслить злотним олівцем —
холодне сонце! Ах, чудесно!
Це ж чудо - казка, а не день!

Химерний сон... Немає грані,
сплелися дні - казки...
Дитняство миле — що тюльпани
золотоокі од весни!

За малих літ Данькові багацько оповідали казок та легенд з старовинного життя України: про запоріжців, турків, яничар та татар. А нарід і досі співає думи про славетних, хоробрих козаків українських — про Хмельницького, Нечая, Морозенка й інших.

Глибоко запали ці казання малому Данькові, а їх героїзм — закликали йти на герць, марити про боротьбу, ватажкування...

Цвітуть садки... Зелені трави...
Тут розляглась пахуча тінь...
Тут легендарні ходять мавки,
в них коси довгі, до колін!

Тут сонце йде, як віл до стійла,
рогату голову у синь...
Здається, ніби воскресла
ця мить золотяну старинь...

І прокидаються віки —
в їх похід Січі, Тамерлана...
В очах списи —
бойовий клич: — До стана!

У Данькової родини: великі злидні. Його брати працювали зраня до півночі, шили чоботи на глитаїв-скупщиків, які з них десять шкур драли. Мати працювала щоденно в наймах. Дванадцятилітній Данько дуже рано розумово розвинувся. Він пильно прислухався до розмов дорослих. Брати його в бога не вірили, а царя крили матом...

Без батька ріс Данько —
помер від п'янства, скрути...
Ходили злидні під вікном
та холод щипив зуби.

Брати шевці. Ось старший з них
з утоми хилиться на лаву,
а інші „компліменти“ вслід
рясними матюками!

А мати в хату: — Ой, сини,
ізнову посварились!
І відповідають їй:
— Чом на світ нас родили?

... Цок - цок! Цвяшок в підошву, раз!
Аж кіт тіка під лаву.
Цугика ніж, немов алмаз,
а дратва шмиг в халяву!

А лампа блима — вогник той
далеко десь в тумані...
І прокидається любов,
як невизначні плями.

Тут грима пісня увочі,
в ній скарги, плач, надія...
... Точіть ножі! Гостріть ножі!
А гей — війне завія!..

*Багацько Данько чув розмов про Харків,
долітали чутки про повстання й страйки.
Під впливом цих розмов юний Данько вирішує
побачити світа, — що то за велике місто
Харків і що то за заводи?*

*Але ло-сусідськи живе красива дівчинка
Іванна його літ...*

У Іванни очі сині,
як волошки в полі.
Личко біле, чорні вії,
коси в позолоті.

Стрункий постав, як в тополі
і червоні губки!
Поцілунки так хороші,
коли хлопця любить.

Усміхається до нього —
очі, як озера.
Закохався в чорноброву
наш Данько тепера.

Забавляються на тоці
чи в садку гасають.
Прокидаються любовні
речі, милування.

Біле личко як пригорне —
цілий світ обняв би!
Місяць в хмарі тоне, тоне...
Зорі як цимбали!

Як троянди розцвітають,
як цвітки у полі —
так ті хвилі в грудях грають,
хвилі, що любовні.

У Іванни очі сині,
як волошки в полі.
Личко біле, чорні вії,
коси в позолоті.

В неї вушки, як троянди
росою кроплені.
Її похідка, як трави
вітром забуйнені.

В неї шкіра — пелюстіння
яблуневих вітів.
Її пахощі — п'яніння
лілей, різних квітів.

ПРОЩАННЯ

— Прощавай но, Йванно,
я піду далеко!.. —
Зарожевілась троянда,
аж на серці спека.

Загойдався ясен - красен,
зашуміло листя...

— Гей, Данько ти мій коханий,
нащо йдеш до міста? —

Посідали разом в парі,
обнялися дружно.
Місяць гойдаєсь у хмарі,
птаха гукає сумно...

Він Іванну обнімає
та цілує в губки.

Коло них Букет стрибає,
лиже лица, ручки.

Покотилася слізенька
з чорних вій додолу :
— Милій, милій парубоньку,
не їди в дорогу !..

Покотилася слізна
не одна додолу.
Зашарілася калина,
щось шепоче йому.

— Прощавай но, Йванно,
я піду далеко. —
Зарожевілась троянда,
аж на серці спека ...

— Ну, їди, коханий, милій,
не забудь Іванни !.. —
Бере з пазухи жоржини
і дає їй Дану.

Розійшлись шляхи на різні
боки, сторовоньки.
Ой, злетілись хмари грізні,
громи, блискавоньки.

В ДОРОГУ

Вийшов за хутір : Прощайте
садок, і ярк, і левади !
Он ясен стоїть біля хати,
ов рожі цвітуть біля ганку ...

А дах із соломи вже чорний,
на ньому мохи немов жаби —
і шкіряться грізні злигодні
побитими склами із хати.

Димар похилився, що відьма
колдує над димом закляття,
а порозчинені вікна,
як руки прикуті розп'яттям.

Колоситься пшениця на лані,
гойдається поле, мов хвиля —
та лан цей належить тій пані,
що має палаци вадиво.

Музика в палаці і танки,
панам запрягають карету.
На плянтаціях бідні селянки
працюють у соняшну спеку.

В панянок убрання шовкове,
а руки у їх в рукавицях —
усюди, круг панськеє поле
зерном золотим колоситься.

Де ж бо ти, правдо, блукаєш?
Чом бідної хати минаєш?
Чом панство бенкетн справляє?
Батрак чом все спину згинає?
Чом поділ такий встановився,
що бідняй багатому гнеться?
Чом одному, як родився,
так вже у розкошах живеться?

... А рожі цвітуть коло ганку!
Он ясен стоїть біля хати...
Садок і ярки, і левади —
прощайте!

... КУДИ НЕ ГЛЯНЬ — ЗОЛОТА БЛАКИТЬ,
ТОПОЛІ ГНУТЬСЯ І БЕРЕЗИ.
НА КОЖНІЙ РЕЧІ КРАСОТА ГОРИТЬ,
НА КРОЦІ КОЖНОМУ ЛЕГЕНДИ!

ХВАЛА ПРИРОДІ, БУЙСТВУ СИЛ,
ЩО КРАСИТЬ ГОРИ Й КОНТИНЕНТИ —
ХАЙ БЛАГОСЛОВЕННА БУДЕ МИТЬ,
ЩО ПОРОДИЛА ЗЕМЛЮ!

НА НІЙ ТРОЯНДИ... СОЛОВ'І...
ЛИШ ЩАСТЯ ПИТИ ГЛЕКОМ!
ТА ЛЮДИ, ЛЮДИ ТУТ СУМНІ
ЗАКУТІ В РАБСТВО ЦЕПОМ...

*Сонце хилиться на вечір. Данько чимало
відійшов від своєї хати. Поперед нього біжить
його друг — собака Букет, висолопивши свого
довгого язика і задравши мохнатий хвіст.*

Вже сонце сідає за лісом,
жбурляє рожеве проміння.
Додому молотник із ціном
спішить на спочинок.

Стомився Данько, завертає
до лісу й собі на вечерю
розводить багаття, співає
легенду про славного Джерю.

Картопля спеклася на жарі,
яку ватягав з огороду,
їсть сам і лушпиння жбурляє
собаці своєму в нагороду.

Голічерва ліг, щоб на зорі
дивитись, як в небі блукають —
зелені, блакитні, червоні,
мов квіти, мов рожі із раю.

Жук продзинчить і полине...
Та птах десь крикне спросоння...
А в небі сріблясті долини
і котяться хвилі до моря.

Де ж море чарівне, казкове —
де край і початок творіння?...
У небі сріблясті підкови
і чутно злотисте гриміння.

На вулиці десь заспівали,
і спів цей прорізав вечірність,
дзвінкі голоси залунали
про вроду, кохання і віжність.

Собака Букет засинає,
відкинувши хвіст, як лозину.
Давько ваш голівку схиляє,
лягає з Букетом в обнімку.

Як вдарили в дзвона дванадцять,
Данько і собака тут спали...
А місяць дививсь і зненацька
у срібні торохкав цимбали!

Данько в обнімку з собакою Букетом засинає, і йому сняться химерні сни:

*... Туман густий, в нім пальці золоті зми-
вають м'яку, а рука чорна, як смола! Волохата
чорна рука з золотими довгими пальцями на-
ближується до Данька. Золоті пальці пере-
бирають повітря і хочуть схопити Данька...*

*Далі бризкає сонце, переливаючись у кра-
плях золотих. Чорна рука із золотими паль-
цями зникає і повстає прозоро-блакитна синь:*

Прозора синь... Великий бик
на задні ноги став — танцює,
Його страшенний крик
просторінь всю паплюжить.

У нього роги, як церкви
високі гостроверхі.
Ось він Данька ударить в бік,
заб'є до смерті!

Тут звідкись дим густий, як ніч.
Дзвіниця дзвонить — дин...
Данько з халяви бере ніж
і ріже, ріже дим...

Не дим — це бик реве і кров
хлющить із нього в поле —
червоний пар немов покров,
а бик в конанні стогне...

Змішалось все. Шалений гуррикан
дерева рве із пнем —
немає сили бути на ногах,
кружляє вітер!

І грім, мов шабля в бляху — рраз!
Аж в ухах дзвін, шуміння!
Гей розгулялося — аж жах —
вітрових стріл свистіння!

*Сон, химерний сон... Данько, вчепившись
за хвіст коня, з колякою в руці летить на
якусь велику гору. Раптом на верховині зни-
кає кінь, а з його коляки робиться собака
Букет, що починає страшенно вити. Данько
з гори бачить Валжи, охоплені пожежею.
Він бачить свою хату в полум'ї, а мати
стоїть бліда й німа. Босоніж стрибають в
огонь люди...*

Уу — — — — Уу! О, жах!..
Небо все у жарі!
Який величезний пожеж
гев там, на спаді!

Хата Данькова горить:

уу!..

Вітер шумить —

ур!..

Вдарили в дзвони. Пробі!

Тіні червоні мають:

„босі на вогнищі
люди стрибають!..“

Буря ударила в дим
і розлетілися іскри.

Ой, запалали скирти
солом'яні сусідські.

Пожежа! Пожежа всюди
дзвенить розпачно.

Стрибають люди
в огонь необачно.

Хапають головешки
і далі, далі мчать...

Мов смолоскипи, площки
усюди миготять...

А мати скорбна, як розп'ята,
стоїть безслізна і німа —
червоним маривом обнята,
як постать з мармурових скель.

Гогоче полум'я, шумує
і язиками вітер рве!

Пожар шалений. Він лютує,
усе довкола лама, б'є!

... А мати скорбна, як розп'ята,
стоїть безслізна і німа —
червоним маривом обнята,
як постать з мармурових скель

*Сон продовжується... Картина міниться
за картиною. Вони гаптовані химерою й фан-
тастикою.*

Мов леза сковзають на склові
санки так на снігові взвизг!
Задумливо хляться хвої,
звивається кублами дим...

І кров розбуруниться жаром,
лице червоніє як мак.
У грудях свинцові удари —
це серце прискорило такт.

Умить мов у якомусь тумані
схляє Іванна чоло...
В коханні, захваті, екстазі
стискає Дануся його!

Пружинниться постав Іванни
під пальцями ніжних дихань...
Схрестилися губи - кинджали
пломінних, юнацьких жадань.

І очі в очі, як леза —
мечів перехрещений блиск!
Сплітаються руки, рамена —
блакитний, осяяний мент!..

І знов, як в екрані театра,
міняється облік картин;
... кричить хтось, гукає, і ватра
в куткові хатини горить.

Тут постріл, удари шаблюки
і рев озвірілій юрби.
На стелі кубляться гадюки
і пороховий дим.

І далі — лиш скляві уламки
із відтиском пальців, долонь —
криваві наліплені марки
на скло і на двері, вікно!

Як відблиск картин фоєрверка
мигтиться руїна і смерть...
А чорна рука, що як вежа,
жбурляється бомбами вверх!

*Звідкись звуки. Вони втілюються у веле-
тенські свердла синього кольору, що з ней-
мовірною швидкістю синіми струмнями про-
різують повітря. Створюється звуковий хаос
в імлі, яку освітлюють лише сині звукові
свердла... Далі спадає імла, зникають звуки і...*

Звідкись пісня, тихий шерх,
струмнів веселий біг.
Привабно квилить очерет,
шумує буйно ліс...

Виходить жінка з - за кущів
і раптом — ранок золотий!
Лице її — величний гнів,
а стан такий стрункий!

Данько притих... Данько затих...
Чи казка, сон? От диво!
Привабно очерет шумить
і вітер теплий знизу.

Ось, ось вона! Іде сюди
до нього — так чудесна!
Весела вся і очі синь,
і усміх, як конфекта!

Голівоньку його бере,
цілує в губи, пестить...
На берег до човна веде,
а хвиля в берег хлеще.

Як сіли в човник — вмить летять —
куди? — Кудись в туманя...
Аж вітри буйні свистять
і чутно завивання...

Цілує жінка, до грудей
притисне то відкине...
Прекрасна синь її очей
і пах чудесний лине!

Жінка веде Данька в казкову країну.

Ідуть вони... Садки,
троянд і квітів скільки!
Давько вхопивсь її руки,
не знає де подітись.

... Веселі хлопці та жінки
співають, бавляться у грах.
Бадьорі юнки, як пташки,
стрибають по кущах.

А водограї вгору сніп
води жбурляють у бризках —
і вже на землю летить хліб
такий смачний, в скибках!

Палаці дивні у садках,
танки, музика гошка.
Ось там танцюють гопака,
а тут іграють в кльока.

А солов'їв табун співа,
тьотьохкає надиво!
Нема багатих, батрака:
однако все і рівно!

От край, і що казать —
хіба в казках буває!
Давько тут хоче запитать —
та жінки вже немає...

*Зникає з очей і жінка, і казкова країна,
і Данько летить у прірву.*

Умить у прірву стрімголов
кудись він пада швидко.
Загбло все! Холоне кров...
Ні дна, нічо не видко!

Ой, ой! Блищать шаблюки
сторчма немов коляки!
На лезах повзають гадюки —
страшні якісь чортяки!

Сова кугика як на смерть...
А кіт регоче з нього —
він хвіст задер і все у мент
Данькові лізе в око!..

*Собака Букет облизує Данькові лице.
Данько спросоння кричить: до бою! — вима-
хуючи руками. Букет гавкає. Нарешті, Данько
прокидається...*

Довкола ліс шумить. Над ним
веселе сонце грає!..
Гей, час в дорогу, побратим!
Букет хвостом виляє...

Узяв ціпок, малий клунок
і — гайда на дорогу!
... Щебече жайворонок
на щастя, на уроду!

ЛІРИЧНИЙ ВІДСТУП

... Люблю таких, що з малих літ
кидають все за волю.
Бо справді, жить — це лиш в борні,
буть вічно наготові.

Гайда від пут, на шлях, на путь —
що щастя нам віщує!
Ніщо не стрима бунтівних натур —
ні цеп, і ні тортурі.

Хробак в землі, у травах жаба —
це ж звіри, а не люди!
Волиєм ми ковтати із жбана
прекрасну вольність буйну.

„Лупать скалу“ — яка краса,
який одвічний поступ —
ех, золота моя роса
Українського народу!

БУЯННЯ СИЛ

Земле, приймаєш все ти без протесту —
і кров, і мозок, і кістки —
й під дзвін могутнього оркестру
ти виростиш квітки.

Тут гуни йшли, татари, турки,
поляки, німці і Москва...
тут розпинали всіх за руки
хто за відчизну, край стояв.

Україно! Ти мов скорбна дівка
стоїш на розі всіх шляхів —
де Захід і Схід в змаганні гнівно
стріляють в герцях з наганів!..

Дніпро бурхливий червоніє,
що не село — то влада, бій.
В таборах ватра пламеніє,
на вершника чекає кінь.

Ой розкотились по Україні
Махно, Петлюра і бандит,
і стала ти на роздоріжжі
де груди в груди Захід й Схід!

Був тут Денікін і Зелений,
Каледін, з німцями гетьман...
Та їх усіх побив Буденний —
сборне ім'я пролетар!

... Ти знов гойдаєш хвилі сині,
Дніпро старий і молодий...
Хатки в садках привітні, милі,
лохматить сонце чуб злотий!

Кричать трьохдюймовки, як рев вола,
жбурляють снаряд за снарядом —
із дзенькотом синього скла
здрігається нервами натовп,
тютюхкають кулі: урлю!
Музика баталій, агоній...
І той, хто проковтне цей звук:
капут йому, кришка, доволі!

Опахалами вихор на шлях
Стелиться тілом і криком...
І вилітає як птах
кіннота з вірлинячим гиком!

Шаблюкою в ворога: рраз!
Кров на металі іскриться...
Пада під ноги вояк,
кінські під ноги копита.

Ворог втіка. Переляк
в стані у білого війська...
На потяг скоріш, крейсера —
хоч би устигнути сісти!

Авто летить і кричить
з валізками, дамами, паном.
Уламок снаряда умить
авто поставить на цапа.

Тачанки, гармати і коні:
військо втіка од червоних...
Сьогодні, сьогодні
наступ лавин переможних!

Скоропадський — дурний гетьмане
поганого предка,
за що продав Україну
німцям на погребу?!

Полилися крові ріки
ізнов на Вкраїні,
огнекрилі її діти
в ліс пішли, запліля.

Налетіли круки в касках —
шлемах металевих,
розпинали на гарматах
землю полонену.

Той селюк, що мав ознаки :
пана брав на вила,
то його бо шомполами
згряя сполосила.

То його панок німецький
бив по тілі стеком . . .
Ах, культурний пан німецький,
гірший ти за пса !

Знов павнянки у палацах
сіли за роялю.
Пили вина, пили шнапса,
грали на гітарі.

А вагони „Україна“
котились до німця.
Поплатилася відчизна
повним зерном, збіжжям.

Розгулялись німці в касках —
металевих шлемах.
Україно, моя казка,
годі, більш не треба !

Зататахкав кулеметчик
із хати та стріхи :
утікай скоріш, німеччик,
буде тобі лихо !

Зі сходу й заходу заграви,
з півночі вітер гілля гне.
Побідні сурми заіграли,
червона влада рад іде!

Заїтають вивіски з готелів
і магазинів, і крамниць —
здіймає руки аж до стелі
буржуй.

Рукою ловить він підпору,
але нема: повітря, мля...
Він пада мертвий на підлогу:
ех, жалюгідная шпана!

Братішки, бий його у рило —
за кайдани, в'язниці, гніт!
Сьогодні воля воскресила
наш всепобідний гнів...

... Дві пиляки, що зуб на зуб
чи терпуг об терпуг —
так змійкою кривиться уст
усмішка ворога тут.

А „стенка“ стоїть, як розп'яття,
за нею садки, водограї, любов...
А бий його мерзавця:
плі! агов!!

Позлітали головоньки
у сирую землю,
така доля вже, паноньки —
стравою для черви!

Ой, одні веселі діти,
а другії сумні --
вітер вдарився у віти,
лист пожовклий трусить.

Загуляли на посьолках,
тільки танці, регіт:
ой зелені палки - йолки
на буржуйський скрегіт!

Лягають звуки пострілів
бузковим віттям на асфальт,
на розі вулиці стривожені
в тривозі лунами: тах - тах!

Крицеві жаби¹ вилізли,
щоб полізати брук.
Їх язики це віяли
куль розсипу навкруг.

Будинки хилять голови,
а бляха шелестить --
і від удару олива
весь поверх затремтить.

Блукає сонце п'яне
у хвилях, небесах
то мов пузир розтає,
то знов сія в огнях!

---

¹ Крицеві жаби — броньовані автомобілі.

У тиші вулиць міських
дзидзинькає оркестр,
ляга туманом ніжним
і тіннить фіолет.

Гармата баско цвюхне
набом у собор:
в буржуя серце тьохне —
капут йому і ох!

Списи, шаблюки, коні
летять, мов гуррикан.
В червоному таборі
лиш слава та ура!

Влітає вихор в хати,
як блискає пистоль!
Вперед, за славу ради,
по ворогу оговь!

Тікають білі з міста
такі трусливі, сміх!
Гей воля огневиста
горить на всі кінці!

Гей воля огневиста
горить на всіх кінцях
і сміх блакитний бризка
з коляшнього сліпця.

Червоний прапор — сонце
прип'яте на списи
регоче і гогоче,
і коні та шапки!

Копито лунко в камінь —
печатка на листи.
Сьогодні всі за нами,
за нами, батраки!

Вже мітинг на майдані:
червоний мак цвіте!
Сьогодні все за нами,
за нами воля йде!

Промову держить гарний
Данько наш молодий,
вояка він відважний,
вояка золотий!

В очах громади щасно
робочих, трудівниць,
а серце б'ється палко
в когортах сталевих!

Прапор червоний має
червіньковий туман,
а серце — серце грає
мов бубон, тарабан!

Шапки з голов злітають —
це пісня всіх повстань:
Інтернаціонал лунає
„Ні бог, ні цар!“

На греблю гупають гармати,
без вершника бігає кінь.
Зорі, як мідні снаряди,
місяць між їх — целелін.

Снаряд розірвався на схилі
і кров'ю фарбується ніч —
мов жарт дівочі невинні,
що шоки фарбують і ніс.

Грім канонади дзедзенькне...
По саме державно багнет
вояка встромив аж у серце —
тут ворогу кришка, кінець!

... Схиляє цебра час з багаттям,
жбурляє жар...
Глитаєм шая ми. До змагання,
трощити, бить віттар!

Багацько літ, віків мільйони
минуло з часу, як устав
прапрадід людства на дві ноги
і палицю до рук узяв.

І з того часу незчислимо
баталій, війн, розп'ять...
Це ж людство не вживеться мирно:
на палі! ланцюги! й оп'ять

... раби встають у лавах непоборних
руйнують владарів і трон!
Тут слава, крики, свято переможних,
одвічно палахтить огонь!..

Прийдешність близиться, мов казка,
яку фантазія творить.
Ніщо не стримає — поразка,
ані доба тюрми!

Раби, раби! О скіль емоцій,
буяння, радості в очах!..
Ми переможемо, доскочем —
будь що: і кров і жах!!

*Іванна піросла і в неї почався період
ідеалізованого кохання, коли ходиш мов боже-
вільний з передчуттям чогось невідомого й
чеканням. Іванна марить про Данька, але
той... далеко!*

*Прекрасна українська природа з шевчен-
ківськими пейзажами акомпанує настроєві
Іванни...*

Що за дівчина струнка
віночки сплітає?
В неї сукненька руда,
в неї личко грає!

Ось на вулиці вона,
танки та музика.
Чом Іванянька сумна,
зиркаєш так тихо?..

На дубках розсілись хлопці,
цигарки у зуби,
Ой заграв музика скоки —
аж по гаї луни!

Вітряки схилили крила,
мов ті вуха шулять.
Впала зірка, як безкрила
в поле птаха гупне.

Місяць сріблом - павутинням
вкрив садки і луки.
Ходить гаєм дівчинонька,
собі ломить руки.

Чи ж живий Данько коханий ---
де ж тепер він буде?
Як поїхав тай немає,
листа ані чутки . . .

*Ах, чудесні українські ночі! Ніколи їх не
можна забути!..*

Пелюстками лілей
на землю місяць сяйво сипле,
блакитні тіні над землею —
навколо все притихло . . .

Цвіркун десь в житі засосюрить
або ось йожик проповзе,
а соловейко забаюнить —
так все у музиці живе!

І розцвітає, як троянда
кохання в квітникові мрій.
Красавиця струнка як мавка,
і коси, коси до колін!

*Ще й досі на вигонах стоять вітряки
і сиві мірошники існують... Приїжджають
дядьки з підводами збіжжя, щоб перемолоти
на борошно. Випивають по чарці і оповідають
цікавих казок.*

Не раз вітряк гойдає крила
і креслить круг вітрів,
не раз весна обличчя золотила
і цілувався сміх.

Літа минають, як з тополі
спадає лист і знов шумить...
Або—похапцем рвуть у горі
з календаря листки.

Іванна — це ж така чудесна дівчина!

Статурна дівчина Іванна
ня все село краса!
А розцвіла немов троянда,
і довга чорна коса.

І шлють сватів багаті
із хлібом, сіллю до батьків,
та їм усім один одвіт:
і хліб і сіль назад беріть!

І, натягаючи картуз,
назад свати на конях пруть —
вони одержали „гарбуз“
в красавиці із рук.

... Карі очі, вони безмежно приваблюють!

Ах, карі очі у красавки,
а груди — місяці срібні!
у неї коси, як у мавки,
у неї руки золоті!

Працює з ранку до вечора,
в швидких руках кипить
жіноча праця тая чорна, —
така моторна — хоч куди!

Статурна дівчина Іванна,
а серце — племіння в грудях!
Росте вона, як та троянда,
де тирса і будяк...

*Чого тільки не було на нашій Україні! Різна
самотійницька шпана намагалася обдурити
незможника. Ця жовтоблакитна наволоч
чванилась і уявляла з себе „романтичних“
героїв, начитавшись про Січ та Тараса Бульбу.*

У жовтоблакитну вуалю
романтично прибралась Вкраїна,
і прокидалась давнина
з січовиками на палі.

Панянки зідхали: — Ах, славно,
така ця Вкраїна чудесна!
І кидали троянди
під ноги оркестри.

Громади, просвіти, вистави,
„Наталка - Полтавка“, „Стодоля“,
і горлопанили славу
за кожним колінцем героя.

Але робітник і батрак
червоний стяг тримав,
бо знали вони: од центральних рад
не жди добра!

Бо жовтоблакитна омана
не воля — нові кайдани.
Замість руського пана
посіли б українські пани.

Кожна людина на все здатна. Вам здається дивним, чому це така найвно-романтична красуня раптово стала за ватажка бандитів. Я безліч в життю зустрічав подібні приклади і безліч разів дивувався. Для виправдання її вчинку маю сказати, що німці зруйнували маєток її родини і самого батька забили шомполами.

*Маємо факт: Іванна — ватажок бандитів!
А правда — красивий з неї ватажок?..*

Іванна сіла на коня,
збрала хлопців, в ліс гайда!
Ах, так?
Тепер вона повстанка!

У їх тачанка, кулемет,
одрізи, бомби.
Куди ж тепер?
— Громить вагони!

Начхав „максимка“ на перон,
війнув мов кукіл кулі,
і загерлекали „пардон“
німецькі патрулі.

Добра набрали повний віз
і не один, а трийцять!
І звозять все у темний ліс,
щоб порівну ділиться.

Тут мануфактура, порцелян,
каблучки і кальсони...
Іванна вділась, як медам,
на усі фасони.

*Вони взяли у полон німця і, звичайно,
пустили у „розход“, але послушайте як...*

А потім їхній отаман,
оця Іванна гукне:
Ануते, хлопці, сюди квач
й мазницю з дьогтем хутко!
Зареготався кожен, всяк.
Аж в боки бравсь Кирило.
Убрали німця в дамський сак
й розмалювали рило.

А далі в пір'я із перня —
і вийшла копія Вільгельма:
Куди прийшов ти, сукни син,
чи розумієш, шельма?!

Іванна ручкою махне —
і німцю тут могила.
А німець крикнув: „Хай живе
моя відчизна мила!“

Тоді як Іванна командувала загоном, Данько працював у запіллі як більшовик.

На небі золотий пунктир
і блідий місяць — кома.
Данько забрів в якийсь пустир,
дорога незнайома.

Прожектором хапає млу
застава німців в полі,
малює сяйво то дугу,
то падає в знемозі.

Пружинить слух свій старшина
червоного загону —
немов та напнута струна
й по ній смичком хтось водить!

Данько прибув сюди, щоб розізнати чисельність війська й інші одержати воєнні відомості. Він переодягся на коваля і з виду

*ніколи не можна подумати, що він старшина
червоного загону.*

Узнавши добре, що і як,
пішов він за село
і ось уздрів коня
без вершника з сідлом.

На небі вогневий туман,
круг місяця вінець,
а на вінці наган,
червона мідь, свинець . . .

ПАННА ЛІЗА

Панна Ліза, українка,
страшенно любить старину.
Свята для неї ця відчизна,
де був Хмельницький і Богун.

Козацька кров у їй шумує,
як струмінь по весні стримить.
Під нею кінь баский бунтує,
у далечінь скажено мчить.

Сьогодні настрій їй поганий,
уста — скривавлений кинджал.
Вперед поніс її буланій
куди? — Щоб розігнати шал!

Вперед поніс П буланій
по полю, степом, через яр...
На хмарах сонце у цимбали
і небо — чорний барабан!..

Молонья вдарила. Тарахнув
страшений грім тоді...
І кінь під Лізою шарахнув
і сам, без вершника побіг.

Упала Ліза непритомна
в траву високу і м'яку...
На грудн звисла коса чорна
і кільця кучерів повз вух.

В цей час проходить Данько, перевдягнений на коваля. Він бачить Лізу, що лежить непритомна на траві. Данько нахиляється до неї, прислухається до серця й шукає пульса. Вона жива! Ліза прокидається і здивованими очима, в яких стоїть і жах і цікавість, дивиться на Данька. Данько, захоплений її красою, дивиться на неї зачаровано... Він допомагає їй встати, приводить коня й садить.

Данько пішов у гліб лісу, ні слова не промовивши, а Ліза довго дивиться на нього, аж доки він зникає з її очей.

*... Сонце кинуло своїми прожекторами
останнє проміння й озолотило верхів'я лісове.*

*Вранці, коли прозоро-блакитна синь —
Ліза йде купатись. Але Данько її заінтригував.
Ліза відчуває, як у грудях повстає прекрасне
почуття — невже це кохання!?*

Обгорнулась ландшафтом, як шалю,
і затремтіли раптом у сяйві
блакитного неба круги
— дві золоті дуги
... Груді її затремтіли,
груді її — апельсини!

Панна Ліза скинула убрання.
Їй пестить спину сонце золоте.
По тілі хвилі мчать кохання
і мрія рясно казку тче.

Вода сріблиста котиться без впину —
куди, куди цей срібляний струмінь?!
І панна Ліза на хвилину
закрила очі од промінь...

І Ліза марить про красуня —
прийде він, мусить її взяти!
Він сильний і прекрасний
і буде довго цілувати!

Ах, панна Ліза -- біла лебедина —
в воді пливе, як мавка чарівна.
І сонце й гай мов казка синя,
де лицар бранку обійма.

... І вийшла на берег вона,
обгорнулася ландшафтом, як шаллю,
і затремтіли раптом у сяйві
блакитного неба круги
— дві золоті дуги
... Груді її затремтіли,
груди її — апельсини!

*Данько також марить про Лізу, але
зачіпка — вона ж бо буржуазка!*

На левадах ромашки
яснолиці в травах —
наша дійсність — охапки
Золотого Травня!

Веселий настрій у Данька,
дорога під ногами грає.
Ах, панна та — що так струнка
й лице вродливе має.

От дівка бісова і де
така вродливість та береться?
Ах, поцілувать би в губи й все,
що тілом білим зветься!

І тиснуть в лапах без кінця...
А що сказав би Карло Маркс?
Та годі, Маркс також кохавсь...
Одна біда, що буржуазка!

Ех, на левадах ромашки
яснолиці в травах —
наша дійсність — охапки
Золотого Травня!

*Кирило Сливух — бандит над бандитами.
Ряба морда у нього така страшна, що від
його вигляду та очей старі баби падали
непритомними. Цей тип гуляє, йому ніпочім
ані ідеї, ані шукання. Лозунг його — „ой, яблуч-
ко, куди котишся!“ А куди воно докотиться,
не важно...*

Пройшов огонь і воду й мідні труби
Кирило Сливух.

До всього майстер цей чудака,
кругом шістнадцяти козак!

Завжди регочеться, хоч сум
Йому тельбухи прогриза —
то флейту візьме він до губ,
то на гармошці: трин - та - за!

І вічно сміх йому кривить
лице рябе, як решето,
із уст же посмішка летить,—
забавний дуже оцей чорт!

В бою хоробрий ніпочім,
ні смерть, ні шабля, ні свинець !
Під ним скажений тремтить кінь,
басує гривною на герць.

У нього зір бува страшний,
коли він хоче налякати,
а від бороди його баби,
як мов від чорта — утікати !

Серед бандитів він бандит,
хоробрий батько, отаман.
Кирило анархістом ріс
і анархіста вб'є наган.

Привольна мати Україна,
дозвільний степ і байраки,—
не одного дала бандита,
не одного лежать кістки.

Де лан колоситься так пишно
і хвиля злотні поганя —
крови людської в нім не видно,
не видно вбитого ковя.

Лиш з уст сучасників легенди
потомкам скажуть про борню . . .
Та інколи поети
із горя щось утнуть.

*Уявіть собі, цей бандит Кирило Сливух
закохався в Іванну — бо ж природа так уста-
новила, що кожен має право закохуватись . . .*

А як же Іванна на це? Невже й вона відповість взаємністю на залицяння цього жохи?

Не міг Кирило Сливух спокійно споглядати Іваннової вроди. Її очі, статурний стан і кожен порух красивої самиці викликали в нього хвилювання, бажання схопити в свої обійми, цілувати до забуття!

А коли Іванна промову держить до громади, коли вона верхи їде на баскому коні—це все ніби то фантастична картина, легенда про славну повстанку, що водить козаків у бій, зі сміхом дивиться смерті у вічі—й у серце повстанців вдихає соняшний шум і весілля!

Часто Кирило задумується було, його очі дивляться кудись далеко, але вони не бачать ні степу, ні коней, ані хуторів—ці очі дивляться й не дивляться, покривало кохання на них лежить, великої любови, що не має відгуку, пристрасти, що палить і крає серце молоде...

Надходить вечір і лагідними, теплими долонями обіймає обличчя, і тихий вітерець, як хвилька пестощів, обгорне тіло, а місяць срібляний зійде і посипле на землю перлини, кожну берізку чи клен, чи гордого дуба прибере в

інтимні прозорі шати — солов'ї буйно співають про прекрасне кохання і дзвінчать жуки — усе живе, радіє, веселиться —

а Іванна також радіє, розтулює трояндові вустоньки, зубками блискає —

та Кирило Сливух, відважний, хоробрий бандит, сумує страшенно, плач розтинає груди і хочеться йому впасти на траву зелену, траву м'яку, запашну і плакати, вилити сльози на землю чорну та й самому піти в землю...

Як ненавидить себе Кирило, з яким при- зирством дивиться він на своє тіло, на облич- чя небрите з колючою бородою, на губи, що в кутках приховали зневажливий усміх до всієї тої істоти, що носить імення славетного бандита Кирила Сливуха!

У хвилю таку подвоюється його істота і з'являється інша людина, прекрасна, вродлива: народжується інший Кирило — той, що кохає, відчуває соняшну буйність, запах троянд і такий ніжний, теплий і милий!..

Починається герць між двома Кири- лами. Шаблюки ламаються, іскри летять... але перемагає Кирило Прекрасний, бо є од землі він.

Ночі на Україні такі тихі. Ночі наповнені пахощами і космічною радістю. Зорі, розташовані амфітеатром довкола місяця, виблискують мінливими кольорами. Небо, підперезане сріблистою стрічкою—і здається, нібито далекий шлях веде до незнаного краю, до такого казкового, що не можна навіть уявити. Колишні чумаки, які на круторогих волах возили сіль з Таврії, які ночували на возах голічерва до неба—ці мрійники, співці козацьких дум—назвали цю стрічку сріблястих зірок Чумацьким Шляхом. Відтоді ця назва залишилась і перейшла в наше століття електротехніки та радіо.

Ніч хвилює гарячу кров, вона утворює справжні гуррикани страсти в молодому тілі. Ах, слово кохання—яку силу чудесного й бруду містить у собі!..

...Іванна на розсвіті відкрила вікна. Їй душно в кімнаті, тіло стогне і проситься пестошів, обіймів. У кімнату ввірвався передсвітанковий вітер, упадаючи повз рожевих, гарячих щік її. Місяць виринув з-за хмарки і має хутко розпрощатися з ніччю.

Іванна відчуває, що у ній виникають якісь передчуття, жадання й незрозумілі настрої... На серці стає затишно, радісно, то миттю вітер увірветься й потрощить, поламає трояндові кущі мрій та надій, — він пелюстками вирує, як огнем! Душно Іванні, і вона виходить у сад, босоніж іде по росяній траві, нагинає гілки яблуневі, і росяний дощ спадає на неї, на її пишні коси — виблискують крапельки роси від місяченькового сяйва ізумрудами — Іванні хочеться співати — вона затинає пісню, голос її лунає по саду, і тоді прокидається соловей і починає тьохкати, аби привабити до себе коханку. Іванна сідає під яблунею, співаючи, дивиться на груди свої, що, як два лебеді білі, упругі — до яких не доторкнулася ще рука юнака. Пальчиками рожевими вона торкає їх — ах, ці бутони троянд! — і співає Іванна сумної про любов, про велике кохання до красуня Данька, який невідомо де зараз перебуває чи, мо, кості білі його схоронила ненька сира земля і нікому кучерів золотих перед тою смертю було голуби ги...

! У цей час Кирило Прекрасний сидів за кущами, він завмер на одному місці, не ру-

хався, щоб не викликати підозріння й злякати білої лебедини, він слухав її пісні неземної, бачив витончені ніжки білі, бачив, як ручками милими доторкалася вона грудей своїх і її червоні уста, як мак!

І не мав змоги Кирило Прекрасний витримати, бо прекрасність не знає законів і догм — вона діє сміливо й рішуче.

Підбігає Кирило Прекрасний до Іванни Повстанки, уклоняється до ніжок її білих, росою укритих, благально дивиться в очі й промовляє:

Іванна коханко, славна повстанко!
Гей кохає тебе дуже Кирило Сливух!
Не може він жити без тебе, коханки,
без очей прекрасних, трояндових уст!

Ночі не сплю, а дві не бенкетую
та все о тобі, моя дівко, сумую...
Промов же, крале, слово красне,
прийми кохання моє палке!

Ой, мовить тоді Іванна, славна отаманка -
повстанка:

Як не пити мені води з твого кухля,
Бо той кухіль розбився,
Як не піймати мені того вітра, що вчора був—

Так раджу тобі, Кирило Сливух,
Забути про мене, Іванну - отаманку,
А йти до війська бенкети справляти,
Сміхом товариство звеселяти
І мене злим словом, пемислом не споминати!

То не чорний вітер хмару гей розвіяв,
Як Кирило - бандит на ноги став,
Із піхви виймав великий наган,
На Іванну - отаманку ціляв, націляв.

Отоді Іванна бомбу бере,
Бомбу, що рветься й смерть несе,
На кілька кроків назад відступає,
На бандита Кирила тую смерть жбурляє.

Зчинився вибух — криваві вогні!
І пішла Іванна у свій дім...
Не подивилась назад, чи живий бандит,
Чи може у землю навіки заліг.

Вартові не спали, постріли давали,
Озброєні козаки позбігалися вмить.
Ой, що робить,
Як мертвий, Кирило лежить!..

Молодих козаків на розшуки послали,
Кирила Сливуха на руки брали
І тихо поволі несли у курінь
Хоробрі бандити сумні.

Тут Кирило очі розкриває,
До своїх друзів промовляє,
Велить їм вбивця не шукати,
Та його слухати, пильно вислухати...

Надзвичайне зібрання бандитів повне вигуків, суперечливих промов і жестів. Мова йде про Іванну та Кирила. Бандит Сливух з забинтованою головою й руками, від чого його вигляд жахливий і кумедний, удавсь до громади зі скаргою на Іванну. Його промову можна звести до трьох основних пунктів:

1. Я—Кирило Сливух, кохаю отаманку бандитського загону, славетну Іванну.

2. Що мені робити, коли не можу жити без неї, моє кохання таке велике і палке, а тепер, коли анархія, то чому ж я маю мучитися, а вона на мене уваги не звертає і мені таке, що хоч з мосту та в воду або кулю з нагана собі всадити!

3. Отаманка Іванна кинула в мене бомбу, трохи на смерть не вбила, за те, що я її так люблю...

Увага. Так що ж це таке? Коли свобода і анархія у нас, то нехай вона не робить такого!

Від тої промови зчинився величезний регіт і галас. Дзвенить зброя від порухів бандитів. Іржуть коні, і чорний прапор — символ анархії — тріпотить на голоблі, як кінський хвіст.

Іванна стоїть на тачанці. Тачанка на мить зупинилась і на ній дівчина надзвичайної вроди, що від хвилювання і внутрішнього переживання має таке гордовите і прекрасне лице!

Іванна як гукне:

— Цить мені! Чого ви хочете?! Я вам не баба, а отаман!!

Коли б я віддалася Сливухому, то мусіла б віддатися всім, бо коли анархія, так свобода і рівність!..

Вигук з місця:

— Давно пора так! Гей, хто перший?—

— Мовчать мені —

— владно, по - отаманському залунав наказ і смертельно вишкірив рурку її наган.

— На коні! Наказую вирушити в дорогу! Хто проти, на місці застрелю!

І бандити, як один, миттю на коні. Задзвеніли тачанки, загнусавили „яблучко“.

Через кілька хвилин було видно лише куряву та лишилась прим'ята трава і Кирило Сливух, що поволі пошкандибав у ліс...

Заходить сонце і розпачно прощається з землею. Червоні проміння сонця стали грізними, і кожен цей промінь, як крива шабля!.. Або — проміння сонця, що заходить, це рожеві пальці, які перебирають струни кобзи, граючи козацької думи сумної...

Кирило Сливух пішов у ліс. Довгий час блукав він без певної цілі, прострелюючи землю очима. Атраментом розіллалась темрява. Лісовою стежкою іде кінь з вершником. По всіх ознаках на коні верхи жінка. Вона дуже сумна. Кінь іде поволі, а жінка надзвичайно сумна...

Раптом кінь занервувався й вона до чогось прислухається...

Постріл...

Коня вбито.

— А - ах!..

Вибігає Кирило Сливух і хапає жінку. Вона змагається з ним, хоче дістати револьвера, але...

Бандит роздер на ній вбрання, оголились прекрасні груди й тіло...

Несамовита пристрасть на лиці Сливуха. Він її цілує. Він згвалтував — яка гидота!

Задоволений звір, порушивши жіночу невинність, хоче з нею назавжди розпрощатись...

Вона непритомна лежить на скривавленій траві. Вона — це панна Ліза!

Бандит Сливух приставляє до її золотої скроні нагана. Останній вечоровий промінь освітлює її обличчя...

Позад бандита з'являється постать. Постать зупинилась, на її обличчі невимовні біль і жаль. Постать виймає револьвера й убиває наповал бандита.

Кирило впав і машинально у смертельній агонії притиснув собачку револьвера. Постріл... Куля розщепила клен...

Ліза відкриває очі, вона бачить мертвого бандита. На її обличчі жах і запитання... Далі вбачає постать, що схилилася над нею. Усміх ніяковости й подяки з'являється на її устах. Несвідомо

рукою прикриває свої пишні груди. Це —
Данько!

*Лісове верхів'я. Вітер гойдає його, звисає над
ним місяць.*

Під кленами сидять, пригорнувшись
один до одного, Ліза й Данько.
Вони цілються!

*Лісове верхів'я. Вітер гойдає віти. Ясна,
зоряна ніч... Лежить прострелений бандит.*

Ах, як Ліза подібна на картину Ван-
Донгена „Сріблиста сорочка“!

*Закінчилась громадянська війна. Період
економічного зростання республіки комун.*

Партійний Комітет. Таблиця на дверях кабінету з написом „Відповідальний секретар“. У кабінеті за столом у європейському костюмі Данько. Коло його ніг лежить старий собака Букет. Букет висолопив довгого язика й відганяє мух. Він потягається, лягає голічерва й витягує лапи. Далі згортається в клубок, кладе голову на лапи й куняє...

Партійний Комітет. Ремінгтонить надзвичайно вродлива дівчина. Інколи вона спиняється, хукає на стомлені пальчики й замислюється... Ах, це — Ліза!

Вечір... Данько в своїй хаті спиняється коло малого сина, бере на руки й гойдає, розмо-ляючи з ним.

Ввіходить Іванна, цілує Данька й сина... Товариш Іванна надзвичайно вродлива.

Вирізка з газетної хроніки

Вранці у річці знайшли тіло молодої жінки. Жадних документів не знайдено. Труп відправили в морг.

Данько читає листа:

„Любий мій, коханий Даню!

Коли ти читатимеш цього листа, то мене вже не буде в живих. Як тяжко мені з тобою розлучатися, але знай, що я тебе більш за все у світі кохаю і це зараз примушує мене втрати-ти собі життя.

... Я водночас працювала в запільній фа-шистській українській організації. Мене наді-слали до тебе, щоб я викрадала різні документи й передавала до них. Яка гидотна робота! Але ж я тебе кохаю й тому я нічого не робила

і жадного завдання їх не виконала. Мене примусили зробити їм відчит. Але я нічого не сказала. Тоді вони наказали мені тебе вбити...

Прощай, любий, мій коханий!
З моєї любови до тебе я вмираю.
Хай живе Країна Комуни і будь радісний!
Ліза*

Ходить осінь і золотить верхів'я дерев. За вікном Данькової квартири — клени, але один з них такий пишний і великий, а лапчасте листя його гойдає на собі розтоплене золото.

Жовтожарий колір — символ радості, що поривається вище височини.

Під кленом Іванна з немовлям на руках. Немовля засипає коло її грудей. Очі в Іванни напівзаплющені, і тиха, лагідна радість струмить із них...

Десь трохи скидається на Іванну картина відомого художника Джіна Северіні „Материнство“.

А над Іванною з немовлям віти гойдає жовтожарий клен.

ЧИТАЙТЕ
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
ПОШИРЮЙТЕ

ЖУРНАЛ
ЛІВОЇ ФОРМАЦІЇ МИСТЕЦТВ.
НОВА ГЕНЕРАЦІЯ

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

ПО СРСР: на 12 міс. — 7 крб., на 6 міс.
3 крб. 75 коп., на 3 міс. — 2 крб.,
на 1 міс. — 70 коп.

ЗА КОРД.: на 12 міс. — 4 дол. 55 с., на 6 міс. —
2 дол. 40 с., на 3 міс. — 1 дол. 30 с.,
на 1 міс. — 50 с.

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЮТЬ:

СЕКТОР ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ ДВУ

Харків, Сергіївська площа, Московські ряди, 11
УПОВНОВАЖЕНІ ПЕРІОДСЕКТОРУ СКРІЗЬ
ПО УКРАЇНІ, ФІЛІЇ ДВУ, ПОШТОВІ КОНТОРИ
ТА ЛИСТОНОШІ

A2U 7363